

0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Olumlu Ebeveyn Tutumlarını Geliştirmede Yaratıcı Dramanın Etkisi*

Serap Ercan¹

Levent Aslantaş²

Makale Bilgisi	Öz
DOI: 10.21612/yader.2024.010	<i>Aile, birbirlerinin davranışlarını etkileyen anne, baba ve çocuk üçgeninden oluşan bir yapıdır. Bu ortam çocuğun sosyal, duygusal, motor, bilişsel ve dil gelişim alanlarının yanı sıra öz bakım becerilerinin gelişimini de etkilemektedir. Bu gelişimin olumlu seyri, ebeveynlerin çocuğa karşı tutumlarında ne gibi değişikliklere neden olabileceklerinin farkında olmalarına bağlıdır. Bunu keşfetmenin ve farkındalık yaratmanın bir yolu da “yaratıcı drama” yöntemidir. Bu çalışmanın amacı, 0 ila 6 yaş arasındaki çocukların ebeveynlerinin kendi tutumlarının farkındalığını ve bu tutumların çocukları üzerindeki etkilerini yaratıcı drama yöntemiyle göstermektir. Araştırma karma yöntemle yürütülmüştür. Gönüllü 12 ebeveyn ile 6 oturum 180 dakikalık ve 2 oturum 60 dakikalık ebeveynlik ve yaratıcı drama atölye çalışması yapılmıştır. Çalışmada nicel veriler likert tipi Ebeveyn Tutum Ölçeği aracılığıyla elde edilmiştir. Nitel verilerin toplanmasında ise kamera kayıtları ile sözlü ve yazılı geri dönütlerin yer aldığı gözlem formları kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde bağımlı gruplar t testi, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda yaratıcı drama uygulamalarının demokratik tutumlarda anlamlı bir artışa [$t(11) = -3.44, p < 0.005$] ve otoriter tutumlarda anlamlı bir azalmaya [$t(11) = 6.89, p < 0,00$] neden olduğu bulunmuştur. Ayrıca koruyucu ve hoşgörülü tutumlarda beklenen değişim yönünde bir azalma olsa da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Sonuç olarak yaratıcı drama, ebeveynlerin çocuklarına karşı davranışlarında olumlu değişiklikler yaratabilen bir yöntemdir.</i>
Makale Geçmişi Gönderim: 25.10.2023 Kabul: 22.07.2024	
Anahtar Sözcükler Yaratıcı drama Anne-baba tutumu Çocuk gelişimi	
Makale Türü Araştırma makalesi	

Önerilen Atıf

Ercan, S. & Aslantaş, L. (2024). 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin olumlu ebeveyn tutumlarını geliştirmede yaratıcı dramanın etkisi. Yaratıcı Drama Dergisi, 19(2), 188-202.

- Öğretmen, Milli Eğitim Bkanlığı, Yurtkur Anaokulu, Türkiye.. E-posta: serap_goncu@hotmail.com, Orcid Id: 0009-0003-3948-2617
- Yaratıcı Drama Eğitmeni, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Şafak Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, Karabük, Türkiye. E-posta: leventaslantash@hotmail.com. Orcid Id: 0009-0002-4309-314x

* Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Eğitmenliği Bitirme Projesinden üretilmiştir.

Giriş

Ailenin en küçük birimi olan çocuk, bekleğinden itibaren ilk eğitimini ebeveynlerinden almaktadır. Çocuğun sosyal, bilişsel, duygusal, dilsel ve psikomotor gelişimleriyle birlikte öz-bakım becerilerinin de sağlıklı bir şekilde gelişimi ve toplumsal yaşam becerilerinin temeli aile içindeki atmosfere bağlıdır (Kol, 2011). Çocuklar anne ve babaların yaşam tarzını, duygu ve düşüncelerini zaman içinde değiştirip yönlendirebilmektedir. Ailenin öncelikli amacı çocuğun en iyi şekilde gelişiminin ve eğitiminin sağlanması olduğundan, ebeveynlerin çocuğa yeterince ilgi, sevgi ve şefkat göstermesi, ihtiyaçlarını yerinde ve zamanında karşılayarak çocukta güven duygusu oluşturması bu gelişimin temelini oluşturacaktır (Çağdaş ve Seçer, 2006).

Çocukların duygusal, bilişsel ve fiziksel olarak sağlıklı bir gelişim göstermesi için aile içindeki psikolojik yapı ve bu yapı temelli tutum ve davranışlar son derece kritik bir rol oynamaktadır (Toker ve Çapan, 2018). Bu tutum ve davranışlar, çocuğun anne karnına düştüğü andan itibaren başlamakta olup özellikle çocuğun gelişim dönemlerinde kişilik oluşumunu etkileyen belirleyici faktörlerdir. Çocuklar bu tutum ve davranışlar karşısında, yaşadığı deneyimler sonucu kişiliğini oluşturan ve temel dürtü kaynağı olan çeşitli his ve izlenimler edinir. Bu deneyimlere bağlı olarak ortaya çıkan iyi ya da kötü algı, çocuklarda yaşamları boyunca etkisini sürdürecektir (Güneş, 2018).

Çocuğun sağlıklı gelişimi için gereken ortamın bazı yönleri uzun zaman çocuğun erişimine kapalı kaldığında olumsuz sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle anne babaların en önemli görevleri çocuğun içinde bulunduğu yaş grubunun gelişim özelliklerini bilmesidir. Bir diğer ifadeyle anne babaların çocuklarını iyi tanımaları ebeveynlerin çocuklarından beklentilerini şekillendirerek onlara üstlenebileceğinden fazla sorumluluk vermemelerini sağlayacaktır. Ayrıca, çocuğun ihtiyaçlarını bilen ebeveyn tutumları sergilenirse bu durum çocuğun olumlu bir benlik kavramı geliştirmesine katkı sağlayacaktır (Poussin, 2015; Yavuzer, 2018). Diğer yandan, sosyal duygusal gelişimde çok önemli olan benlik algısı, anne babanın negatif tutumları ile olumsuz etkilenip çocuğun kendisini değersiz görmesiyle sonuçlanabilir (Gibson, 2017).

Sosyal duygusal alanda çocuğun kendini gerçekleştirme, duygularını ifade edebilmesi, topluluk içinde bir yer edinebilmesi, güven duygusu, öz-denetim gibi birçok konu da anne baba tutumlarından etkilenmektedir. Bir çocuğun kendisini güvende hissetmesinin temeli, bakımını sağlayan kişilerle kurduğu duygusal bağla mümkündür. Bu duygusal bağ her zaman güvenebileceği duyarlı ebeveynlerle gerçekleştirilebileceğinden çocuğun kendi içinde hissettiği boşluğu ve yalnızlığı, olgun bir ebeveyn sevgisiyle doldurması gerekmektedir (Gibson,2017).

Çocuğun bilişsel, dilsel ve motor gelişimi anne ve babanın tutumuna bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Çocuğun içinde bulunduğu işlem öncesi, somut işlemler ve soyut işlemler dönemi özelliklerini bilen anne babanın, çocuğu ile uygun dille iletişime geçmesi, çocuğun hem bilişsel hem de dilsel gelişimini olumlu etkilemektedir (Özdemir vd., 2012). Çocukların becerilerine göre davranış sergilenmesi, yapamayacağı şeylerin ondan istenmemesi, yeteneğine uygun becerilerinin desteklenmesi, hareket özgürlüğünün sunulması da motor gelişimini desteklen diğer faktörlerdir. Bu nedenle çocuğu yaşına göre uyarılarla karşı karşıya bırakmanın, yapabileceği işlemleri birlikte yapmanın, kavramlarla ilgili uyarıcılar vermenin, kısacası çocuğun bilişsel gelişimi için uygun tutum sergilemenin çocuğun bilişsel, dilsel ve motor gelişimini artırabileceği söylenebilir. Bununla birlikte

anne ve babanın tutumları ile çocuğun öz-bakım becerileri arasında da pozitif bir ilişki bulunduğu görülmektedir (Baltaş,2018).

Tüm bu gelişim alanları açısından anne baba tutumlarını “baskılı ve otoriter tutum”, “aşırı hoşgörülü tutum”, “koruyucu tutum” ve “güven verici, destekleyici demokratik aile tutumu” şeklinde 4 ana başlık altında toplamak mümkündür (Yavuzer, 2018): (i) Baskıcı ve Otoriter Tutum: Baskıcı ebeveynler, çocuklarının davranışlarına sıkı kurallar getiren, mutlak standartlara göre şekillendirme, denetleme ve yargılama eğiliminde olan, çocuğun bağımsız bir kişilik geliştirmesine izin vermeyen anne-baba figürleridir (Çiftçi ve Gülaçtı, 2019). Bu ebeveynler genellikle kuralları katı bir şekilde uygulayarak, çocuğun taleplerini göz ardı etme, itaate büyük önem verme, çocukla soğuk bir iletişim kurma ve disiplin için ceza kullanma özellikleri göstermektedir. Bu nedenle, otoriter tutuma sahip ailelerin çocukları genellikle bağımlı olabilir ve sosyal ilişkileri bu nedenle zayıf olabilir (Aksoy ve Koçtürk, 2019). (ii) Aşırı Hoşgörülü Tutum: Bu yaklaşıma sahip ebeveynler, çocukların isteklerine karşı gelmeyen, şımarmalarına müsaade eden, aşırı özgürlükçü bir davranış sergileyen, kolay bir şekilde boyun eğen izin verici veya aşırı hoşgörülü anne ve baba tutumu olarak ifade edilebilir. Bu ebeveynlerin çocuklarında benmerkezcilik körüklendiğinden ve sosyal gelişmesinde gecikmelerin yaşanmasına neden olduğundan arkadaşları arasında kabul göremeyen, dışlanan bireyler olabilirler. (iii) Koruyucu Tutum: Bu tutuma sahip anne ve babalar, çocuklarına fazla özen ve kontrol göstermektedirler. Aşırı korumacı bir yaklaşım sergileyen bu ebeveynler, çocuklarını bebek gibi görüp, yemeğini kendi başına yemesine veya ihtiyaçlarını kendi kendine karşılamasına izin vermezler (Küçükşen, 2021). Bu sebeplerle koruyucu bir tutum sergileyen ebeveynlerin çocukları genellikle annelerine bağımlı hale gelir, sürekli birinin varlığına ihtiyaç duyarlar, özgüvenleri yeterince gelişmediği için hata yapmaktan korkarlar, hayatta başa çıkma konusunda zorluk yaşarlar, aşırı hassasiyet gösterirler ve kendilerini ifade etmekte sorun yaşayan, içine kapanık bireyler olabilirler (Bornstein, 2012). (iv) Güven Verici, Destekleyici Demokratik Aile Tutumu: Demokratik ailelerde ebeveynler çocuklarını destekler ancak sınır koymayı da bilirler. Çocuk ile etkili bir iletişim kuran demokratik ebeveynler; çocuğu ailede bir birey olarak görür, çocuğu olduğu gibi kabul eder, duygu ve düşüncelerini ifade etmesine fırsat verir ve saygı ortamında büyütürler. Bu tutum, düzen sağlayıcı denetimi ve sevgi ile beraber özerkliği de içinde barındırmaktadır (Aksoy ve Koçtürk, 2019).

Araştırmamızın odak noktası olan bu ebeveyn tutumlarının çocukların gelişime etkisi üzerine yönelik ilgili alan yazına bakıldığında; Günalp (2007), okul öncesi dönemde çocukların özgüven gelişimi ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında ebeveynlerin demokratik tutumu ile çocuklarının özgüven duyguları arasında pozitif bir korelasyonun olduğunu; diğer yandan baskıcı-otoriter, ilgisiz-kayıtsız, koruyucu anne-baba tutumunu benimseme seviyesi yükseldikçe çocukların özgüvenlerinin düştüğünü belirtmiştir. Palut (2008), anne-baba tutumları ve gençlerin düşünme biçimleri arasında istatistiksel açıdan önemli ve anlamlı bir bağın olduğunu belirlemiştir. Araştırmacıya göre çocuklarını olduğu gibi kabul edebilen, kendilerini ifade etmelerine olanak sağlayan, fikir ve düşüncelerini dinleyen ve değer veren, karar alımında görüşleri hesaba katılan anne-baba tutumları ile çocukların yaşamacı ve eleştirel düşünme stilleri arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır (Palut,2008).

Yavuzer (2018)’e göre ideal anne babanın belirlenmesi çok zor olmasına rağmen başarılı anne ve babalar çocuklarının ihtiyaçlarını öngörebilen, onlara uygun cevaplar verebilen, aşırı hoşgörülü ya da çok katı tutum sergilemeyen, çocuklarına karşı esnek bir yaklaşıma dayanan davranışlarında

belirli bir devamlılık ve kararlılık sağlayabilen, çocuğun isteklerine karşı ani tepki vermeden önce her zaman çocuğun konuyla ilgili açıklamalarını sonuna kadar dinleyen anne-babalar iyi ebeveynler olarak ifade edilebilir. Çocukların okul ve sosyal hayatlarında davranış problemleri yaşamalarının birçok nedeni bulunabilir. Derman ve Başal (2013) çocukların % 60,6'sında en az bir veya daha fazla davranış sorunu görüldüğü ve bu problemlerin erkek çocuklarda daha fazla ortaya çıkabildiğini belirtmektedir. Araştırmacılar, aşırı koruyucu tutum sergilenen ailelerin çocuklarında hayvan korkusu gibi korkuların gözlenebildiği, sıkı disiplinli tutum sergilenen ailelerde ise yalan söyleme, hayvan korkusu ve tükürme gibi davranışlar oluşabileceğini bildirmektedir. Bostan (1993) ise ebeveynlerin demokratik tutumunun 14-16 yaş ergenlerde kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerini pozitif yönde etkilediği; otoriter ve ilgisiz tutum sergilenmesi halinde ise ergenlerin uyum düzeyinin olumsuz yönde arttığını saptamıştır. Demokratik anne-baba tutumunun üniversite öğrencilerinin uyum seviyelerinin; koruyucu, ilgisiz ve otoriter anne-baba tutumuna göre yüksek olduğunu da bildirilmektedir (Kızıltan, 1984).

Yapılan araştırmalara göre anne- baba tutumları ile çocukların davranışları arasında zaman zaman olumlu ya da olumsuz bağlantılar olduğu görülmüştür (Aksoy ve Koçtürk, 2019; Küçükşen, 2021). Bununla birlikte iyi bir anne baba olmanın yolu; çocukların öz-güven, öz-yeterlilik, sosyal duygusal becerileriyle birlikte bilişsel gelişimlerini de olumlu etkileyecek tutum ve davranışları sergilemek olmalıdır. Ayrıca hangi tür yaklaşımların ne tür sonuçlar doğurabileceğinin anne babalara aktarılması ve gerekli yaklaşımları sergileme noktasında duydukları ihtiyaçlar giderilmelidir. Bu ihtiyaçların giderilmesinde etkili yöntemlerden birisi de yaratıcı drama yöntemidir (Akdemir, 2020).

Yaratıcı drama, bir grupta bulunan üyelerin yaşama ilgili deneyimlerinden yola çıkılarak bir amacın ve bir düşüncenin, doğaçlamayla, rol oynamayla ya da benzer diğer tekniklerden yararlanarak canlandırılması olarak ifade edilebilir. Bu canlandırmalar sırasında deneyimli bir eğitmen tarafından yürütülürken kendiliğindenliğe, şimdi ve burada ilkesine, -miş gibi yapmaya dayalı bir yöntemdir (Adıgüzel, 2018). Anne ve babaların çocuklarına karşı yaklaşımlarını doğrudan ve ezberi bir yolla fark etmeleri, gözlemlemeleri, irdelemeleri zor olduğundan yaratıcı dramayı kullanmak anne babaların kendilerini ve çocuklarını tanımaları daha kolay olacaktır. Doğrudan anlatım esasına dayalı yaklaşımlar yerine yaratıcı drama, tasarıma ve hayale dayalı yorumlara imkân tanır. Yaratıcı drama, eğitim aşamasında yaparak yaşayarak öğrenmenin en güzel yollarından biridir. Bu aşama sırasında elde edilen bilgiler, ezbere dayalı kuramsal bilgilerden oluşmaz. Öğrenilen bilgilerin yeni bir bakış açısıyla değerlendirilmesi, deneyimleri ve yaşantıları gözden geçirerek yeniden yapılandırma yapılmaktadır (San,2009).

Yaşanmışlıklardan yola çıkan ve son derece etkili bir yöntem olan yaratıcı drama ile anne babaların kendilerini, aile içerisindeki tutumlarını ve aile içi atmosferi değerlendirmeleri; bu değerlendirme sonucunda kendilerinin çıkardıkları sonuçları hayata geçirmeleri çok daha kolay olabilir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okul öncesi eğitimde anne babaların olumlu tutum sergilemelerine katkıda bulunmak adına velilere “Aile İhtiyaç Belirleme Formu” dağıtılmaktadır. Veliler, çocuklarıyla ilgili yardıma ihtiyaç duydukları konuları bu formda işaretledikten sonra okullar tarafından bu konular ile ilgili velilere yazı gönderme, slayt, sunum, seminer gibi yöntemlerle bilgi verilmektedir. Bu yapılanların yanı sıra yaratıcı drama yöntemiyle veli ve çocukların iletişim becerilerinin geliştirilmesi daha kalıcı ve etkili olabilir (Adıgüzel, 2018). Bunun en önemli etkilerinden biri yaratıcı dramanın kişinin empati becerilerini geliştirerek anne babaların kendilerini çocuklarının

yerine koymalarını sağlamasıdır. Didaktik bir anlatım yerine yaratıcı dramayla, önlerine bir ayna almış gibi anne babalar tutumlarını izleyebilir ve çocuklarına karşı daha olumlu bir tutum sergilemenin farkındalığını yaşayabilirler. Bu yaşantılarla birlikte değerlendirme yaparak tutumlarında değişikliği oluşturabileceğinden çocukların daha iyi bir atmosferde yetişmesi sağlanabilir.

Kolb'un "Deneyimsel Öğrenme Kuramı"na göre öğrenme, deneyimin bilgiye dönüştürüldüğü bir süreçtir. Bu kuram sadece öğrenme stillerini belirlemekle kalmaz, aynı zamanda öğrenme ve bireysel gelişimle ilgili temel sorulara da cevap sağlar. Öğrenme stillerinin genetik ve biyolojik özelliklerine vurgu yapan diğer yazarların aksine Kolb, öğrenme stillerini kişi ve çevre etkileşimiyle ortaya çıkan kalıcı ve dirençli durumlar olarak tanımlar. Bireyler farklı öğrenme yöntemlerini tercih edebilir veya bunları bir arada kullanabilirler (Akt. Gencil ve Erdoğan, 2022). Somut deneyim, yansıtıcı gözlem, soyut kavramsallaştırma ve aktif deneyim olmak üzere dört öğrenme yolunu bu çerçevede tanımlamak mümkündür. Kolb, öğrenme sürecinde somut deneyimlere vurgu yaparak, o an elde edilen deneyimi anlamının ve sorun çözmenin önemine işaret eder. Bu süreçte, durumu hissetmek, konuyla ilgili düşünmekten daha önemlidir (Balkul, 2020).

Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına göre, birey önce konuyla ilgili yapay veya gerçeğe yakın bir deneyim yaşar. Ardından, bu deneyimi kendi içinde analiz eder. Daha sonra, elde edilen bu çıkarımlar, gerçek hayatla benzerlik gösteren olaylarla ilişkilendirilir. Gerçeklerle bağlantılı deneyimlerden elde edilen bilgi ve farkındalık daha sonra gerçek bir durumda uygulanır ve yeni bir deneyim elde edilmiş olur (Evin-Gencil, 2007). Yaratıcı drama ile Kolb'un teorisi arasındaki uyum ve benzerlik göz önüne alındığında, ebeveynlerin yaratıcı drama yöntemiyle elde edecekleri deneyimlerin daha kalıcı olması muhtemeldir (Ay, 2017; Tanyel, 2022).

Çocukluğu anlayabilmek ve doğru değerleri koruyabilmek için yetişkinlerin kendi değerlerini tekrardan gözden geçirmesine ihtiyaç vardır. Bunu yaparken etkileşim içerisinde olduğu kişilerin deneyimleri ve bilgilerini dikkate alması en önemli kılavuz olacaktır. Yaşam içerisinde özellikle çocuklarla iletişim ve etkileşim yaşanırken, çocukluğu anlama mevzusunun tartışılması, davranışlarının kontrol edilmesi ve diğer yetişkinlerin yaklaşımlarından örnekler verilmesi doğru bir öğrenme metodu olmayacaktır. Bu nedenle kurgusal bir ortam oluşturan ve gerçekle bağını koparmadan hayal kurdurarak konunun anlaşılmasını sağlayan yaratıcı drama, anne ve babanın davranışlarını ve tutumlarını değiştirmede işe yarayacak yöntemlerden biri olabilir (Gökbulut, 2006).

Bu çalışma, çeşitli yaşlardaki çocuklara sahip olan ebeveynlerin, yaratıcı drama yöntemi aracılığıyla farklı anne-baba tutumları hakkında bilgi edinmeleri ve bu tutumların çocuklar üzerindeki etkilerini anlamalarını amaçlamaktadır. Aynı zamanda, ebeveynlerin uygun tutumları geliştirmeleri konusunda yaratıcı dramının etkinliğini ölçmeyi hedeflemektedir.

Yöntem

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nitel ve nicel yöntemlerin birlikte işe koşulduğu karma yöntem kullanılmıştır. Desen olarak ise *eş zamanlı iç içe geçmiş desen (Convergent Design)* işe koşulmuştur. Bu desen aynı anda hem nicel hem de nitel veri toplanması ve analiz edilmesini içerir. Araştırmacı, iki farklı veri setini elde eder ve bu verileri daha sonra birleştirerek bütünlüklü bir anlayış geliştirmeye çalışır. Bu desen, araştırma sorusunu daha kapsamlı bir şekilde ele almak ve sonuçları zenginleştirmek

için kullanılır (Creswell, 2021). Nitel araştırmalar, gözlem ve görüşme gibi veri toplama yöntemleri ve teknikleriyle elde edilen verilerin düzenlendiği, sınıflara ayrıldığı, temaların tespit edildiği ve sonuç olarak bütün yaşanan bu aşamaların raporlandığı araştırmalardır (Özdemir, 2010). Nicel araştırmalar ise olgu ve olayların tespit edilebilmesi, anlaşılabilir hale getirilebilmesi için onların nesnelleştirilmesi, gözlemlenebilirliğinin sağlanması ve sayısallaştırılmasını sağlayan araştırma türlerinden biridir. Araştırmada yarı deneysel modellerden ön-test son-test tek gruplu yarı deneysel model kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2020).

Çalışma Grubu

Bu çalışma Sinop ili, Erfelek İlçesinde bulunan 23 Nisan Anaokulu'nun kulüp sınıfında uygulanmıştır. 35 m2 büyüklükteki sınıfın zemini laminant parke kaplı, içerisinde projeksiyon, bilgisayar, dört anasınıfı dolabı bulunmaktadır. Araştırma grubu, anaokuluna devam eden öğrencilerin velilerinden çalışmaya dâhil olmak isteyen 12 veliden oluşturulmuştur. Çalışmaya katılan velilerin eğitim durumları incelendiğinde ikisinin üniversite mezunu, beşinin lise mezunu, dördünün ortaokul mezunu, birinin de ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir.

Uygulama Süreci

Erfelek 23 Nisan Anaokulu Müdürlüğü ile mekânın ve katılımcıların sağlanması konusunda iş birliğinde yürütülen bu araştırma; 12.11.2018 tarihinde başlamış, 22.11.2018 tarihinde bitirilmiştir. Çalışma, hafta içleri 08.30 ve 11.30 saatleri arasında, toplam 6 kez 180 dakikalık; 2 kez 60 dakikalık buluşmalarla gerçekleştirilmiştir. Velilerin her oturuma katılımı sağlanmıştır. Araştırmada uygulanan atölye başlıkları aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

1. Oturum: Tanışma-İletişim
2. Oturum: Yaratıcı Drama Teknikleri
3. Oturum: Aşırı Hoşgörülü Anne Baba Tutumu
4. Oturum: Otoriter Anne Baba Tutumu
5. Oturum: Koruyucu Anne Baba Tutumu
6. Oturum: Demokratik Tutum ve Diğer Tutumlar
7. Oturum: Çocuklarla Anne Baba Tutumları
8. Oturum: Genel Değerlendirme

Veri Toplama Araçları

Araştırmada nicel verilerin elde edilmesinde Karabulut Demir ve Şendil (2008) tarafından geliştirilen “*Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)*” kullanılmıştır. ETÖ araştırmada ön- test son test veri toplama aracı olarak işe koşulmuştur. ETÖ 0-6 yaş arasında çocuklara sahip olan ebeveynlerin çocuk yetiştirme davranışlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. İlgili ölçek Likert tarzında olup her bir davranış biçiminin karşısında sıklık oranlarına göre farklılaşan 5 seçenek bulunmaktadır. Bunlar; “*Her zaman böyledir*”; “*Çoğunlukla böyledir*”; “*Bazen böyledir*”; “*Nadiren böyledir*” ve “*Hiçbir zaman böyle değildir*” şeklinde oluşturulmuştur. Böylece soru maddelerini yanıtlayan anne-babaların, söz edilen davranışı ne sıklıkta yaptıklarını ifade etmeleri sağlanmıştır. Her madde için bu seçeneklerden biri işaretlenmektedir. Maddelerin puanlanmasında “Her zaman böyledir” 5, “Hiçbir zaman böyle değildir” ise 1 puan alır. Her boyuttan alınan puanlar ayrı ayrı hesaplanarak her boyut için bir puan elde edilmektedir. Yüksek puan

almak o boyutun temsil ettiği davranış şeklini benimsemek anlamına gelmektedir (Karabulut Demir ve Şendil,2008). Nitel verilerin toplanmasında ise; kamera kayıtları ile sözlü ve yazılı geri dönütlerin yer aldığı gözlem formları kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Atölyelerde yapılan ara değerlendirme ve değerlendirme etkinliklerinde sözlü ve yazılı geri bildirimler, liderin kayıtları, ebeveynlerin tutumlar ile ilgili hazır bulunuşluk atölyesinin sonuçları, sürecin sonunda yapılan karşılaştırma atölyesinin sonuçları veri olarak kullanılmıştır. Uygulanan bütün atölyeler, katılımcıların sürecini gözlemek ve süreç sonunda değerlendirmede kullanmak için kayıt altına alınmıştır. Değerlendirmelerdeki sözlü geri bildirimler kamera kayıtlarının incelenmesi sonucunda yazılı hâle getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmanın nitel verileri ara değerlendirme/değerlendirme aşamalarında katılımcılardan alınan yazılı, sözlü geri bildirimler ve gözlem formları ile çalışma sonunda katılımcılarda elde edilen veriler nitel yöntemlerden içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, bir metni veya veri setini sistematik olarak inceleyen ve belirli kategorilere dayalı olarak çıkarımda bulunmayı amaçlayan bir analiz tekniğidir. Bu teknik, metin, görüntü veya ses gibi farklı medya türlerinde bulunan içeriği anlamak, betimlemek ve yorumlamak için kullanılır. Araştırmacılar, belirli temaları belirlemek amacıyla içeriği ana kategorilere ayırır ve bu kategorilerdeki frekansı veya ilişkileri değerlendirerek veri setinin özelliklerini ortaya çıkarır. İçerik analizi derinlemesine anlayış geliştirmek, eğilimleri belirlemek veya belirli bir konuda mevcut olan bilgiyi sistemli bir şekilde değerlendirmek isteyen araştırmacılar tarafından sıklıkla benimsenir (Creswell, 2021).

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 23 programıyla analiz edilmiştir. Analizlerde sırasıyla kullanılan ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlik değerleri, bu alt boyutların betimsel analizi ve elde edilen bulgulara yönelik normal dağılım sağlandığı görüldüğünden bağımlı gruplar t testi analizleri gerçekleştirilmiştir. “Çarpıklık ve basıklık değerleri $\pm 1,5$ aralığında olan verilerin normal dağıldığı söylenebilir.” (Doğan ve Başokçu, 2010: s.65-66). Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına ait çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde değerlerin $\pm 1,5$ aralığında olduğu anlaşılmış ve verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır. Ölçeklerden elde edilen değerler her alt boyuttaki bütün maddelerin ortalaması hesaplanarak gerçekleştirilmiştir. Analizlerde anlamlılık değeri ,05 olarak belirlenmiştir ($\alpha=0,05$). Tablo 1’de araştırmada kullanılan ölçeğin genel ve alt boyutlarına yönelik ön test güvenilirlik değerleri verilmiştir.

Tablo 1

Ebeveyn Tutumları Ölçeği ve Alt Boyutlarının Ön Test Maddeler Arası Güvenirlik Değerleri

Alt Boyut	Madde Sayısı	Cronbach’s Alfa
Demokratik Tutum	17	,91
Otoriter Tutum	11	,82
Koruyucu Tutum	9	,77
İzin Verici Tutum	9	,73

Tablo1'e göre sırasıyla, Demokratik Tutum alt ölçeğinin maddeler arası güvenilirlik değeri ,91; Otoriter Tutum alt ölçeğinin maddeler arası güvenilirlik değeri ,82; Koruyucu Tutum alt ölçeğinin maddeler arası güvenilirlik değeri ,77; ve İzin Verici Tutum alt ölçeğinin maddeler arası güvenilirlik değeri ,73 olarak görülmüştür. Bütün değerler kabul edilebilir seviyelerde olup, alt ölçekler arası farklılıkların madde sayılarındaki değişkenliğin bir sonucu olduğu anlaşılmaktadır. Sonuçların geneline bakıldığında, katılımcıların kullanılan alt ölçeklere kendi içlerinde tutarlı yanıtlar verdikleri ve ölçeğin ölçtüğü kavramı geçerli bir şekilde ortaya koyduğu söylenilebilir. Örneğin; yüksek otoriter tutuma sahip bir katılımcı, otoriter tutum alt ölçeğine tutarlı ve 1 ile 5 arasında diğer katılımcılara görece yüksek değerler belirtmiştir.

Tablo 2

Ebeveyn Tutumları Ölçeği ve Alt Boyutlarının Son Test Maddeler Arası Güvenirlik Değerleri

Alt Boyut	Madde Sayısı	Cronbach's Alfa
Demokratik Tutum	17	,83
Otoriter Tutum	11	,75
Koruyucu Tutum	9	,66
İzin Verici Tutum	9	,61

Tablo 2'de araştırmada kullanılan ölçeğin genel ve alt boyutlarına yönelik son test güvenilirlik değerleri verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre sırasıyla, Demokratik Tutum alt ölçeğinin maddeler arası güvenilirlik değeri ,83; Otoriter Tutum alt ölçeğinin maddeler arası güvenilirlik değeri ,75; Koruyucu Tutum alt ölçeğinin maddeler arası güvenilirlik değeri ,66; ve İzin Verici Tutum alt ölçeğinin maddeler arası güvenilirlik değeri ,61 olarak belirlenmiştir. Bütün değerler kabul edilebilir seviyelerde olup, alt ölçekler arası farklılıkların madde sayılarındaki değişkenliğin bir sonucu olduğu düşünülmüştür. Ön test güvenilirlik değerleri arasındaki farklılaşmanın yaratıcı drama sonrası alt ölçeklerdeki varyans azalmasından ötürü olduğu söylenebilir.

Güvenirlik analizlerine göre ölçeğin genel ve alt boyutlarına dair değerler uygun görülmüş ve devam eden analizlerde tüm maddeler ve bu maddelerden elde edilen boyut değerleri analizlere dahil edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre herhangi bir maddenin sonraki analizlerden çıkarılmasına gerek kalmamıştır. Bütün maddelerin doldurulmuş olması ve aykırı değerler görülmemesi nedeniyle katılımcıların tamamı analizlere dahil edilmiştir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Araştırmanın uygulama süreci 2018-2019 arasında gerçekleştiği için etik kurul kararı aranmamaktadır.

Bulgular

Çalışmada aşırı hoşgörülü, aşırı koruyucu, otoriter, demokratik anne baba tutumları ile ilgili atölye bazlı verilerin istatistiksel analiz sonuçları aşağıda tablolar halinde sunulmuştur. Yapılan analizlerde ebeveyn tutumları ölçeğinin genel ve alt boyutları ön test ve son test betimsel analiz verileri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3

Ebeveyn Tutumları Ölçeği Genel ve Alt Boyutlarının Ön Test ve Son Testlere göre Betimsel Analiz Sonuçları

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Ön Test – Demokratik Tutum	12	2,18	4,29	3,18	,70
Son Test – Demokratik Tutum	12	2,24	4,76	3,96	,64
Ön Test – Otoriter Tutum	12	1,55	3,64	2,65	,64
Son Test – Otoriter Tutum	12	1,27	2,18	1,72	,31
Ön Test – Koruyucu Tutum	12	2,56	4,29	3,38	,67
Son Test – Koruyucu Tutum	12	1,97	4,11	3,13	,61
Ön Test – İzin Verici Tutum	12	1,03	3,67	2,75	,72
Son Test – İzin Verici Tutum	12	1,33	3,89	2,35	,71

Tablo 3'teki ön test betimsel analiz sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların hepsinin her ebeveynlik tutumunda ortalama değerlere sahip olduğu; herhangi bir tutumda aşırı uç değerlere sahip olmadığı, bu nedenle normal popülasyondan gelen ve sahip oldukları tutumlarda değişime açık kişiler olduğu anlaşılmaktadır. Son test betimsel analiz sonuçlarında görülen ön test ortalamalarından farklı tutum değerleri de yaratıcı drama etkinliğinden kaynaklı bir değişim olduğunu göstermektedir.

Tablo 4'te Ebeveyn Tutumları Ölçeği'nin alt boyutlarına ait ön test ve son test sonuçları arasındaki bağımlı gruplar t-testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 4

Ebeveyn Tutumları Ölçeği Alt Boyutlarının Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Göre Bağımlı Gruplar t-Testi Analizi Sonuçları

Test Çifti	N	Ort.	SS	t	p
Ön Test – Demokratik Tutum	12	3,18	,70	-3,444	,005*
Son Test – Demokratik Tutum	12	3,96	,64		
Ön Test – Otoriter Tutum	12	2,65	,64	6,890	,001*
Son Test – Otoriter Tutum	12	1,72	,31		
Ön Test – Koruyucu Tutum	12	3,38	,67	1,866	,089
Son Test – Koruyucu Tutum	12	3,13	,61		
Ön Test – İzin Verici Tutum	12	2,75	,72	2,158	,054
Son Test – İzin Verici Tutum	12	2,35	,71		

*p<,05

Etki boyutları açısından bakıldığında, her biri Cohen'in standartlarına göre orta-büyük etki boyutu arasında değişen sonuçlar gözlemlenmektedir (her tutumdaki değişim için sırasıyla, $d = 1.01$, $d = 1.20$, $d = .04$, $d = .57$). Bu sonuçlara göre Yaratıcı Drama etkinliğinin özellikle ebeveynlerin çocuklarına yönelik sahip oldukları demokratik tutumlarda bir gelişme, otoriter tutumlarda da bir düşüş yarattığı görülmektedir.

Atölye çalışmalarından elde edilen veriler nitel bulgular aşağıda sunulmuştur.

Demokratik Anne Baba Tutumu

Demokrasi ile ilgili kavramlarla yapılan çalışma sonunda katılımcıların demokratik bir ortamda kendinizi bir sıraya koyun yönergesinden sonra çember olmaları dikkat çekmiştir. Demokratik anne baba tutumu ile ilgili yapılan canlandırmaların sonunda *“Daha önceki tutumlardan çok farklıydı”* yorumu yapılmıştır. Diğer bütün tutumlarla kıyaslandığında çocukların mutlu ve özgüvenli olacağı yorumu ortaya çıkmıştır. Değerlendirme kısmında yapılan tutumlarla ilgili pano katılımcılar tarafından *“yol haritamız”* olarak adlandırılmıştır. Katılımcıların diğer tutumlarla demokratik tutum arasındaki farkı konuştukları gözlemlenmiştir.

Otoriter Anne Baba Tutumu

Otoriter anne baba tutumu ile ilgili katılımcılardan genel olarak *“Olumlu ve doğru olarak bildiğimiz bir tutumun ne kadar yanlış olduğunu öğrendik.”* yorumu alınmıştır. Atölye sonunda hazırlanan afişlerde çocuğun hayatına ve kararlarına saygı duyulması gerektiğini anlatan ifadeler kullanılmıştır. Çocuklara etkisi konusunda mutsuzluk ve baskı kelimeleri yoğun olarak kullanılmıştır. Cezanın ve disiplinin farkı konusunda yorumlar yapılmıştır. *“Tokat gibi geldi”* şeklinde bir yorum yapılmış ve diğer katılımcılar *“Kendimize ders çıkardık”* diyerek desteklemiştir. Bu bakımdan Yaratıcı Drama etkinliklerinin özellikle otoriter anne ve baba tutumlarında önemli değişiklikler oluşturabileceği ve çocuğun gelişiminde pozitif yönlü olumlu bir artışa neden olabileceği söylenebilir.

Aşırı Koruyucu Anne Baba Tutumu

Atölye sonunda yapılan boşluk doldurma çalışmasında katılımcılar genel olarak çocuğu korurken veya korumaya çalışırken çocuğa verdikleri zararları anladıklarını belirtmişlerdir.

- *“Öz eleştiri yaptım.”*
- *“Çocuğumu ne kadar kısıtladığımı, yanlış olduğunu hissettim”*
- *“Bu yanlışları yapmama konusunda kendime söz verdim.”*
- *“Doğrularımı yanlışlarımı gördüm.”*
- *“Bu atölyede kendimle yüzleştim.”*
- *“Her şeyin farkına vardım. Çocuklarıma o özgüveni vereceğim.”* şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Resimlerle yapılan sergi çalışmasında görseldeki çocuğun duygularını yansıtmada *“Ben bir çocuğum, keşfetmek istiyorum”* ifadesi kullanılmıştır. Yapılan ara değerlendirme çalışmalarında *“Korunmak güzeldi ama aşırı şekilde korununca kendimi kısıtlanmış hissettim”* ifadesi dikkat çekmiştir.

Aşırı Hoşgörülü (izin verici) Anne Baba Tutumu

Atölye boyunca aşırı hoşgörülü davranan anne babalar ile ilgili yapılan çalışmalar sonunda katılımcılar, hoşgörülü olmanın gerektiğini ancak bunun bir sınırı olmasına inandıklarını vurgulamışlardır. Vaatlerde bulunmanın ne kadar yorucu olduğunu, çocukların kurallara ihtiyaç duyduklarını; çocuğa karşı aşırı hoşgörünün çocuk için ne denli olumsuz etkileri olduğu konusunda farkındalık kazandıklarını belirtmişlerdir.

Çocuklarla Drama

Çocukların doğaçlama kısmında annelerine tutumları gözlemlenmiş ve değerlendirme kısmında katılımcılar çocuklarının tutumlarının tıpkı kendileri gibi olduğunu fark ettiklerini belirtmişlerdir. Anne ve baba olarak çocuklarını gözlemlemenin kendilerini izlemek gibi olduğunu söylemişlerdir. Çocukların ebeveyn rolünde anneleri ile olan iletişimleri gözlemlenmiştir.

Katılımcılar bu edindikleri deneyimleri hayata aktarmak için çaba sarf edeceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların çocuklarına yazdıkları mektuplar incelendiğinde aşağıdaki ifadeler dikkat çekici bulunmuştur.

• *“Bazen sinirleniyorum, bazen sesim yükseliyor, bazen tahammülsüz davranıyorum. Bunların hepsi sizi korumaya çalıştığımdan”.*

• *“Bazen kötü bir anne, bazen de mükemmel bir anne olduğumu düşündüm”.*

• *“Bazen size karşı duygularımı tam anlamıyla anlatamadığımı düşünüyorum. Hep bir koşturmaca hep bir telaş hayatımızda. Ama yine de sizinle geçirdiğim kaliteli zamanlar var hayatımızda. İşte o zamanlarda en mutlu olduğumuz yerde oluyormuşuz onu anladım.”*

• *“Seni hep seveceğim ve koruyacağım bu hayatta.”*

• *“Ben ve babam hep sizin yanınızda olacağız.”*

• *“Bu drama etkinliğine bir anne olarak katılabilmeme vesile oldunuz canım yavrularım.”*

• *“Bundan sonra çok güzel günler bizi bekliyor çünkü ben yanlışlarımı farkettim ve sizden özür diliyorum.”*

• *“Sizin için bu eğitime geldim ve doğrularımı ve yanlışlarımı gördüm.”*

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonucunda, yaratıcı drama etkinliğine katılan ebeveynlerin, çocuklarına yönelik gösterdikleri demokratik tutumların yükseldiği, otoriter tutumların da düştüğü görülmektedir. Bu değişiklikler, demokratik tutumların arttığını ve otoriter tutumların azaldığını göstermektedir. Yaratıcı drama etkinliği, ebeveynlerin çocuklarına daha demokratik bir yaklaşım benimsemelerine ve otoriter tutumlarından uzaklaşmalarına olumlu bir etki yapmıştır. Bu bağlamda, yaratıcı drama etkinliğinin ebeveynlik pratiğinde olumlu değişikliklere aracılık ettiği ve çocukların sağlıklı bir gelişimini desteklediği düşünülmektedir.

Ayrıca, annelerde koruyucu ve izin verici tutumlarda da bir düşüş gözlemlendiği ancak bu değişimlerin anlamlılık seviyesine ulaşamadığı sonucuna varılmıştır. Katılımcı sayısının sınırlı olması istatistiksel anlamlılığı elde etme konusunda güçlük yaşatabilir. Ayrıca katılımcıların başlangıçta koruyucu ve izin verici tutumları daha düşük seviyelerde sergilemiş olabilecekleri veya bu tutumları değiştirmekte daha az istekli olabilecekleri düşünülebilir. Eğitim sonrası gözlenen düşüş, annelerin bu tutumlarından vazgeçme konusunda isteksiz olduklarını veya bu değişikliklere karşı direnç gösterdiklerini düşündürülebilir. Bu durum, bireylerin kişisel değerleri, inançları veya kültürel faktörler gibi etkenlerle ilişkilendirilebilir. Bu kapsamda yaratıcı drama etkinliğinin ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutumlarında olumlu değişiklikler yaratabilen bir yöntem olduğu söylenebilir.

Yaratıcı drama atölye çalışmalarında demokratik anne baba tutumu ile ilgili canlandırmalarda gözlemlenen çocukların kendilerini bir sıraya koyma eğilimi, katılımcıların bu tutumu benimsemelerinde etkili olmuştur. Bu durum, demokratik tutumun çocuklar üzerinde olumlu bir etki

bırakabileceğine işaret etmektedir. Canlandırmalar sonucunda ortaya çıkan farklılık, katılımcıların bu yeni yaklaşımın çocuklarının mutluluğu ve özgüveni üzerinde olumlu bir etkisi olacağına dair inançlarını güçlendirmiştir. Otoriter tutumu benimsemiş ebeveynlerin atölye sonrasında “Olumlu ve doğru bildiğimiz bir tutumun ne kadar yanlış olduğunu öğrendik” şeklinde ifadeler kullanmaları dikkat çekicidir. Afişlerde çocuğun hayatına ve kararlarına saygı duyulması gerektiğini vurgulayan ifadeler, otoriter tutumun olumsuz etkilerine karşı farkındalığı artırmıştır. Bu durum, yaratıcı drama etkinliklerinin otoriter ebeveyn tutumlarında önemli değişikliklere neden olabileceğini ve çocukların gelişimine olumlu bir katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

Atölye sonunda yapılan boşluk doldurma çalışmasında katılımcıların aşırı koruyucu tutumlarını sorgulamaları ve çocuklarına verdikleri zararları anlamaları önemli bir bulgudur. Katılımcıların kendileriyle yüzleşme sürecine girdiklerini ifade etmeleri, yaratıcı drama etkinliklerinin bireylerin içsel farkındalığını artırma potansiyeline işaret etmektedir. Aşırı hoşgörülü davranan anne babaların atölye sonrasında hoşgörülü olmanın sınırlarını anlama ve çocukların kurallara ihtiyaç duydukları farkındalığını kazanma süreci önemlidir. Bu durum, yaratıcı drama etkinliklerinin aşırı hoşgörülü tutumları sınırlayarak sağlıklı bir ebeveynlik yaklaşımına yönlendirebileceğini göstermektedir.

Katılımcıların edindikleri deneyimleri hayata aktarma çabaları, yaratıcı drama etkinliklerinin sadece atölye sınırlarında değil, günlük yaşamda da olumlu değişikliklere vesile olabileceğini göstermektedir. Bu noktada, ebeveynlerin çocuklarına yazdıkları mektuplar, atölye sürecinin bireyler arasındaki iletişimi güçlendirdiğini ve olumlu bir aile dinamikleri oluşturulmasına katkı sağladığını yansıtmaktadır.

Araştırmada sonuçları; Günalp’ın (2007) bulgularına paralel olarak, ebeveynlerin demokratik tutumlarının çocukların özgüven duyguları üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir. Ayrıca, baskıcı-otoriter, ilgisiz-kayıtsız, koruyucu anne-baba tutumları benimseme seviyesinin yükseldikçe çocukların özgüvenlerinin düştüğü sonucu, literatürdeki benzer çalışmalarla tutarlıdır. Palut (2008) ve Yavuzer (2018) çalışmalarına paralel olarak, bu çalışma da düşünme biçimleri ile ebeveynlerin tutumları arasında anlamlı bir bağlantı olduğunu ortaya koymaktadır. Çocukları olduğu gibi kabul eden, onlara ifade özgürlüğü tanıyan ve değer veren anne-baba tutumlarının, çocukların yasamacı ve eleştirel düşünme stilleriyle olumlu bir ilişkisi olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte Derman ve Başal’ın (2013) çalışmasına benzer şekilde, bu çalışma da ailelerin tutumlarının çocuklardaki davranış sorunları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Aşırı koruyucu tutum sergileyen ailelerde korkuların ortaya çıkabileceği, sıkı disiplinli ailelerde ise belirli davranış sorunlarının görülebileceği bulgular arasındadır. Bu bağlamda yaratıcı drama etkinliklerinin ebeveynlik tutumları üzerinde olumlu etkiler yaratabileceği ve bu etkilerin çocukların duygusal gelişimi üzerinde olumlu bir yansıma yapabileceği sonucuna varılabilir. Bu çalışma, ebeveynlerin Yaratıcı Drama etkinliklerini kullanarak kendilerini daha iyi anlamalarını ve ebeveynlik yaklaşımlarını geliştirmelerini sağlayan bir potansiyeli ortaya koymaktadır.

Yaratıcı Drama etkinliğinin etki boyutları incelendiğinde, daha fazla katılımcıyı içeren araştırmaların yapılması gerekliliği görülmektedir. Bu yöntemle gerçekleştirilen araştırmalarda her ebeveynlik tutumu için anlamlı değişiklikler gözlenmesi beklenmektedir. Ayrıca aynı yöntemin babaların da dahil edildiği araştırmalarda tekrarlanması, sonuçlara yönelik güvenin pekişmesini sağlayacağı söylenebilir.

Katkı Oranı Beyanı

Birinci yazarın katkısı: Araştırmanın planlanması, uygulama sürecinin yürütülmesi, verilerin analizi ve raporlaştırılması. Birinci yazarın katkısı %70 oranındadır.

İkinci yazar: Araştırmanın planlanması, yürütülmesinde danışmanlık, veri analizinde danışmanlık. İkinci yazarın katkısı %30 oranındadır.

Çıkar çatışması

Araştırmacılar çalışmayı mali çıkarlarının olduğu bir firma adına yapmamışlardır. Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması da söz konusu değildir.

Destek ve Teşekkür

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde desteğini esirgemeyen Çağdaş Drama Derneği'ne, 23 Nisan Anaokulu idaresine ve atölye çalışmalarına gönüllü katılan katılımcılara teşekkürlerimi sunarız.

Kaynakça

Adıgüzel, Ö. (2018). *Eğitimde yaratıcı drama* (1.bs), Ankara: Yapı Kredi Yayınları.

Akdemir, H. (2020). Yaratıcı drama yönteminin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve mesleki benlik saygı düzeylerine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 113-130. <https://doi.org/10.21612/yader.2020.007>.

Aksoy, A. N., & Koçtürk, M. (2019). Ebeveyn tutumlarını algılama ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 63-70. <https://doi.org/10.18506/anemon.473873>

Ay, Y. (2017). The effect of learning types/styles on student achievement. In: Karadağ E. (Ed) *The factors effecting student achievement*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-56083-0_19.

Balkul, H. İ. (2020). Deneyimsel öğrenme kuramının çeviri teknolojileri eğitimine uyarlanması. H.İ. Balkul (Ed.), *Çeviride teknoloji: süreç ve uygulama* içinde (Sayı: 1, ss. 99-124).

Baltaş, Z. (2018). *Temel ihtiyaçların kazanılmasında ailenin rolü*. H. Yavuzer (Ed.), Ana- Baba Okulu içinde (ss. 56-57).

Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs*, 75(1), 43-88.

Bornstein, M. H. (2012). *Cultural approaches to parenting*. *Parent Science Practice*, 12(2-3), 212-221. <https://doi.org/10.1080/15295192.2012.683359>

Bostan, S. (1993). *14-16 Yaş ergenlerinin uyum düzeylerinin ve ana-baba tutumlarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Bs.). Ankara: Pegem Yayınları.
- Creswell, J. W. (2021). *A concise introduction to mixed methods research*. SAGE publications.
- Çağdaş, A. ve Seçer, Z. (2006). *Anne-baba eğitimi* (2.bs), Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çiftci, Z., & Gülaçtı, F. (2019). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ve flört kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 1282-1309. <https://doi.org/10.26466/opus.553036>
- Derman, T.M. ve Başal. A.H. (2013). Okulöncesi çocuklarında gözlenen davranış problemleri ile ailelerinin anne-baba tutumları arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2(1), 115-144.
- Doğan, N. Başoçku, T. O. (2010). İstatistik tutum ölçeği için uygulanan faktör analizi ve aşamalı kümeleme analizi sonuçlarının karşılaştırılması, *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 1(2), 65-71.
- Evin-Gencel, İ. (2007). Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı öğrenme stilleri envanteri-III'ü Türkçeye uyarlama çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2),120-139.
- Gencel, İ. E., & Erdoğan, M. (2022). Kolb'un yenilenen öğrenme stili sınıflamasına ilişkin bir inceleme. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(3), 813-833. <https://doi.org/10.33308/26674874.2022363492>
- Gibson, L. (2017). *Olgunlaşmamış ebeveynlerin yetişkin çocukları* (1. Bs.). İstanbul: Sola Yayınları.
- Gökbulut, Ö.Ö. (2006). Anne baba olma farkındalığı gelişiminde yaratıcı dramının yöntem olarak kullanılması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 33-45.
- Güenalp, A. (2007). *Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Güneş, A. (2018). *Cezasız eğitim-2* (1. bs), İstanbul: Timaş Yayınları.
- Karabulut-Demir, E. ve Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.
- Kızıltan, G. (1984). *Üniversite öğrencilerinin kişisel ve sosyal uyum düzeylerini etkileyen etmenler*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kol, S. (2011). Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21), 1-21.

Ercan, S. & Aslantaş, L. (2024). 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin olumlu ebeveyn tutumlarını geliştirmede yaratıcı dramının etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 19(2), 188-202.

Küçükşen, K. (2021). Sosyal hizmet bölümü öğrencilerinde sosyal ilişki unsurlarının algılanan anne-baba tutumu ve akademik başarıya göre değerlendirilmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(38), 5071-5090. <https://doi.org/10.26466/opus.784070>

Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.

Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M. T., & Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 4(4), 566-589. <https://doi.org/10.5455/cap.20120433>

Palut, B. (2008). Düşünme stilleri ve anne baba tutumları arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 1-11.

Poussin, C. (2015). *Bana kendi kendime yetmeyi öğret* (1.bs), İstanbul: Kaknüs Yayınları.

San, C. (2009). Toplumsal değişim ile yaratıcı drama ilişkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4(8), 75-78.

Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.

Tanyel, H. H. (2022). *Sosyal bilgiler dersinde finansal okuryazarlık becerisinin kazandırılmasında farklılaştırılmış öğretim etkinliklerinin etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Toker, G. A., & Çapan, A. S. (2018). Anne baba tutumlarından kaynaklanan, ihmal ve duygusal istismara maruz kalmış çocukların en çok kullandığı savunma mekanizmaları üzerine bir literatür taraması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 1794-1816. <https://doi.org/10.26466/opus.480595>.

Yavuzer, H. (1993). *Ana-baba ve çocuk*. (6. bs.), İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yavuzer, H. (2018). *Ana-baba okulu*. (22. bs.), İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

The Impact of Creative Drama on Developing Positive Parenting Attitudes in Mothers of Children Aged 0-6 Years*

Serap Ercan¹

Levent Aslantaş²

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2024.010

Article History

Received: 25.10.2023

Accepted: 22.07.2024

Keywords

Creative drama

Parental attitude

Child development

Positive parenting

Article Type

Research paper

Abstract

The family is a structure consisting of a triangle of mother, father and child, which influences each other's behavior. This environment affects the social, cognitive, emotional, language and psychomotor development of the child, as well as the development of self-care skills. The positive course of this development depends on the awareness of the parents of what changes they can cause in their attitude towards the child. One way to discover this and raise awareness is through the "creative drama method". The purpose of this study is to show the awareness of parents of children in the age group from 0 to 6 years of their own attitudes and the impact of these attitudes on their children using the method of creative drama. The research was conducted using a mixed methods approach. Six sessions of 180 minutes each and two sessions of 60 minutes each were held for 12 voluntary parents in parenting and creative drama workshops. Quantitative data in the study were obtained through the Likert-type Parental Attitude Scale. Qualitative data, on the other hand, were collected through observation. For the analysis of quantitative data, Dependent Samples t-test were employed, while content analysis was used for the analysis of qualitative data. As a result of the analysis, it was found that creative drama practices caused a significant increase in democratic attitudes [$t(11) = -3.44, p < 0.005$] and a significant decrease in authoritarian attitudes [$t(11) = 6.89, p < 0,00$]. In addition, although there was a decrease in the direction of the expected change in protective and tolerant attitudes, it was not statistically significant. As a result, creative drama is a method that can create positive changes in the behavior of parents towards their children.

Suggested Citation

Ercan, S. & Aslantaş, L. (2024). 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin olumlu ebeveyn tutumlarını geliştirmede yaratıcı dramanın etkisi. Yaratıcı Drama Dergisi, 19(2), 188-202.

1. Teacher. Ministry of National Education Yurtkur Kindergarten, Türkiye, E-mail: serap_goncu@hotmail.com, ORCID ID: 0009-0003-3948-2617

2. Specialist in Creative Drama in Education, Ministry of National Education Private Şafak education and rehabilitation center., Karabük, Türkiye, E-mail: leventaslantas78@hotmail.com, Orcid Id: 0009-0002-4309-314x

* Produced from the Graduation Project of the Creative Drama Instructor Program at the Contemporary Drama Association.

Introduction

A child, the smallest unit of the family, receives their initial education from their parents from infancy. The healthy development of a child's social, cognitive, emotional, linguistic, and psychomotor skills, along with self-care abilities, and the foundation of social life skills, are dependent on the atmosphere within the family (Kol, 2011). Over time, children can influence and shape their parents' lifestyles, emotions, and thoughts. Since the primary aim of the family is to ensure the optimal development and education of the child, parents' provision of sufficient attention, love, and compassion, and meeting the child's needs appropriately and timely, will form the foundation of this development (Çağdaş & Seçer, 2006).

The psychological structure within the family and the attitudes and behaviors based on this structure play a critical role in ensuring children's healthy emotional, cognitive, and physical development (Toker & Çapan, 2018). These attitudes and behaviors begin from the moment the child is conceived and are particularly decisive during developmental periods, affecting personality formation. Children acquire various feelings and impressions, which are the primary sources of impulses shaping their personality, in response to these attitudes and behaviors. The good or bad perceptions that emerge from these experiences will have a lasting impact throughout their lives (Güneş, 2018).

Certain aspects of the environment necessary for a child's healthy development, if inaccessible for extended periods, can lead to negative outcomes. Therefore, one of the most important duties of parents is to understand the developmental characteristics of the age group their child belongs to. In other words, parents who know their children well can shape their expectations accordingly, ensuring that they do not burden their children with responsibilities beyond their capabilities. Additionally, exhibiting attitudes that recognize the child's needs contributes to the development of a positive self-concept in the child (Poussin, 2015; Yavuzer, 2018). Conversely, the self-perception, which is crucial in social-emotional development, can be negatively impacted by parental attitudes, leading the child to view themselves as worthless (Gibson, 2017).

In the social-emotional domain, a child's ability to achieve self-actualization, express emotions, find a place within a community, develop a sense of security, and practice self-control is significantly influenced by parental attitudes. The foundation of a child's sense of security lies in the emotional bond they form with their caregivers. This emotional bond can be established with consistently reliable and responsive parents, helping the child fill the void and loneliness they feel within themselves with mature parental love (Gibson, 2017).

A child's cognitive, linguistic, and motor development varies based on parental attitudes. Parents who are aware of the characteristics of the preoperational, concrete operational, and formal operational stages can communicate effectively with their child, positively influencing both cognitive and linguistic development (Özdemir et al., 2012). Adapting behavior to match the child's abilities, not demanding tasks beyond their capability, supporting skills suited to their talents, and providing freedom of movement are factors that support motor development. Therefore, exposing the child to age-appropriate stimuli, engaging in tasks they can perform together, providing stimuli related to concepts, and generally exhibiting attitudes conducive to the child's cognitive development

can enhance cognitive, linguistic, and motor growth. Additionally, there appears to be a positive relationship between parental attitudes and the child's self-care skills (Baltaş, 2018).

Parental attitudes towards various developmental areas can be categorized into four main types: "authoritative and authoritarian attitude," "overly permissive attitude," "protective attitude," and "supportive and democratic attitude" (Yavuzer, 2018). (i) Authoritative and Authoritarian Attitude: Authoritarian parents are characterized by their tendency to impose strict rules on their children's behavior, shape, control, and judge them according to absolute standards, and not allow the child to develop an independent personality (Çiftçi & Gülaçtı, 2019). These parents often rigidly enforce rules, ignore the child's demands, place great importance on obedience, maintain cold communication with the child, and use punishment as a means of discipline. As a result, children in authoritarian families tend to be dependent and may have weak social relationships (Aksoy & Koçtürk, 2019). (ii) Overly Permissive Attitude: This approach is characterized by parents who do not oppose their children's desires, allow them to be spoiled, exhibit overly liberal behavior, and easily give in to the child's demands. Children of such parents may become self-centered and face delays in social development, often leading to rejection and exclusion by their peers (Poussin, 2015). (iii) Protective Attitude: Parents with this attitude show excessive care and control over their children. Overly protective parents see their children as infants, not allowing them to eat on their own or meet their own needs (Küçükşen, 2021). As a result, children of protective parents often become dependent on their mothers, constantly need someone's presence, lack sufficient self-confidence, fear making mistakes, struggle to cope with life, display excessive sensitivity, and may become introverted individuals who have difficulty expressing themselves (Bornstein, 2012). (iv) Supportive and Democratic Attitude: In democratic families, parents support their children while knowing how to set boundaries. Democratic parents communicate effectively with the child, see the child as an individual within the family, accept the child as they are, give them the opportunity to express their emotions and thoughts, and raise them in an environment of respect. This attitude combines regulatory control and love with autonomy (Aksoy & Koçtürk, 2019).

When examining the relevant literature on the impact of these parental attitudes on children's development, which is the focus of our research, several studies have been conducted. Günalp (2007), in his study examining the relationship between parental attitudes and children's self-confidence development in the preschool period, found a positive correlation between democratic parental attitudes and children's self-confidence. On the other hand, as the level of authoritarian, neglectful, and protective parental attitudes increased, children's self-confidence decreased. Palut (2008) identified a statistically significant and meaningful relationship between parental attitudes and adolescents' thinking styles. According to the researcher, there is a positive relationship between parental attitudes that accept their children as they are, allow them to express themselves, listen to and value their ideas and opinions, and consider their views in decision-making, and the children's legislative and critical thinking styles (Palut, 2008).

According to Yavuzer (2018), although determining the ideal parent is very difficult, successful parents can be described as those who can foresee their children's needs, respond appropriately, avoid overly permissive or overly strict attitudes, maintain a certain continuity and consistency in their flexible approach towards their children, and always listen to their children's explanations regarding a matter before reacting impulsively. There can be many reasons why children experience behavioral

problems in school and social life. Derman and Başal (2013) state that at least one or more behavioral problems are observed in 60.6% of children, and these problems are more prevalent among boys. The researchers note that fears such as fear of animals can be observed in children from overly protective families, while behaviors such as lying, fear of animals, and spitting can develop in children from strictly disciplined families. Bostan (1993) found that democratic parental attitudes positively affect the personal, social, and general adjustment levels of adolescents aged 14-16, while authoritarian and neglectful attitudes negatively impact adolescents' adjustment levels. It has also been reported that university students with democratic parental attitudes have higher levels of adjustment compared to those with protective, neglectful, and authoritarian parental attitudes (Kızıltan, 1984).

Research has shown that there are occasionally positive or negative correlations between parental attitudes and children's behaviors (Aksoy & Koçtürk, 2019; Küçükşen, 2021). However, being a good parent involves exhibiting attitudes and behaviors that positively influence children's self-confidence, self-efficacy, social-emotional skills, and cognitive development. Additionally, it is essential to inform parents about the outcomes of different types of approaches and address their needs in adopting the necessary approaches. One effective method for meeting these needs is the "creative drama method" (Akdemir, 2020).

Creative drama can be defined as the enactment of a purpose and a thought based on the life experiences of group members, using techniques such as improvisation, role-playing, and other similar methods. These enactments are carried out under the guidance of an experienced instructor, emphasizing spontaneity, the "here and now" principle, and pretending (Adıgüzel, 2018). Since it is challenging for parents to directly and memorably recognize, observe, and examine their approaches toward their children, using creative drama makes it easier for parents to understand themselves and their children. Instead of direct instruction-based approaches, creative drama allows for interpretations based on design and imagination. Creative drama is one of the best ways to learn by doing and experiencing during the educational process. The information obtained during this process is not based on rote theoretical knowledge. Instead, it involves re-evaluating the learned information from a new perspective and reconstructing it by reviewing experiences and practices (San, 2009).

Drawing on lived experiences, creative drama is an extremely effective method that can help parents evaluate themselves, their attitudes within the family, and the overall family atmosphere. As a result of this evaluation, it can become much easier for parents to implement the conclusions they draw. To contribute to positive parental attitudes in preschool education, the Ministry of National Education distributes the "Family Needs Assessment Form" to parents. After marking the areas where they need help with their children, parents receive information from schools through various methods such as letters, slides, presentations, and seminars on these topics. In addition to these measures, enhancing communication skills between parents and children through the creative drama method can be more permanent and effective (Adıgüzel, 2018). One of the most significant impacts of creative drama is the development of empathy skills, allowing parents to put themselves in their children's shoes. Instead of a didactic approach, creative drama enables parents to observe their attitudes as if holding a mirror in front of them, leading to the awareness of adopting more positive attitudes toward their children. By reflecting on these experiences and making necessary changes in their attitudes, it can ensure that children are raised in a better atmosphere.

According to Kolb's "Experiential Learning Theory," learning is a process in which experience is transformed into knowledge. This theory not only identifies learning styles but also addresses fundamental questions related to learning and individual development. Unlike other authors who emphasize the genetic and biological aspects of learning styles, Kolb defines learning styles as enduring and resistant conditions resulting from the interaction between the individual and the environment. Individuals may prefer different learning methods or use them in combination (as cited in Gencil and Erdoğan, 2022). Within this framework, four learning modes can be defined: concrete experience, reflective observation, abstract conceptualization, and active experimentation. By emphasizing concrete experiences in the learning process, Kolb highlights the importance of understanding and problem-solving through the experience obtained at that moment. In this process, feeling the situation is more important than merely thinking about the subject (Balkul, 2020).

According to Kolb's experiential learning theory, an individual first undergoes an artificial or realistic experience related to the subject. Then, they analyze this experience internally. Subsequently, the insights gained are associated with events that resemble real-life situations. The knowledge and awareness obtained from experiences connected to real-life situations are later applied in a real context, resulting in the acquisition of a new experience (Evin-Gencil, 2007). Considering the harmony and similarity between creative drama and Kolb's theory, it is likely that the experiences parents gain through the creative drama method will be more enduring (Ay, 2017; Tanyel, 2022).

To understand childhood and preserve proper values, it is necessary for adults to reassess their own values. In doing so, the most crucial guide will be considering the experiences and knowledge of the people they interact with. Discussing the understanding of childhood, controlling behaviors, and providing examples from the approaches of other adults while interacting and communicating with children will not be an appropriate learning method. Therefore, creative drama, which creates a fictional environment and enables the understanding of the subject without losing touch with reality, can be one of the effective methods for changing parents' behaviors and attitudes (Gökbulut, 2006).

This study aims to provide parents with children of various ages with knowledge about different parenting attitudes through the method of creative drama and to help them understand the effects of these attitudes on their children. Additionally, it seeks to measure the effectiveness of creative drama in helping parents develop appropriate attitudes.

Methodology

Research Model

This study employed a mixed-method design, combining both qualitative and quantitative methods. The research design used is the convergent design, which involves the simultaneous collection and analysis of both quantitative and qualitative data. The researcher collects two different data sets and then merges them to develop a comprehensive understanding. This design is used to address the research question more thoroughly and enrich the results (Creswell, 2021). Qualitative research involves collecting data through methods and techniques such as observation and interviews. This data is then organized, categorized, themes are identified, and all these stages are reported (Özdemir, 2010). Quantitative research, on the other hand, involves objectifying, making observable, and quantifying phenomena and events to identify and understand them. In this study, a pre-test

post-test single-group quasi-experimental model, one of the quasi-experimental designs, was used (Büyükoztürk et al., 2020).

Study Group

This study was conducted in the club classroom of 23 Nisan Kindergarten, located in Erfelek District, Sinop Province. The classroom, measuring 35 square meters, features laminate flooring and is equipped with a projector, computer, and four kindergarten cabinets. The research group consisted of 12 parents of students attending the kindergarten who volunteered to participate in the study. An examination of the educational backgrounds of the participating parents revealed that two were university graduates, five were high school graduates, four were middle school graduates, and one was a primary school graduate.

Implementation Process

Conducted in collaboration with the administration of 23 Nisan Kindergarten in Erfelek to provide the venue and participants, this research began on November 12, 2018, and concluded on November 22, 2018. The study was carried out on weekdays between 08:30 and 11:30, with a total of six sessions lasting 180 minutes each and two sessions lasting 60 minutes each. All parents attended each session. The workshop topics applied in the study were structured as follows:

1. Session: Introduction-Communication
2. Session: Creative Drama Techniques
3. Session: Overindulgent Parenting Attitude
4. Session: Authoritarian Parenting Attitude
5. Session: Protective Parenting Attitude
6. Session: Democratic Attitude and Other Attitudes
7. Session: Parenting Attitudes with Children
8. Session: General Evaluation

Data Collection Tools

In the study, the Parental Attitude Scale (PAS) developed by Karabulut Demir and Şendil (2008) was used to obtain quantitative data. PAS was employed as a pre-test and post-test data collection tool. PAS was developed to measure the child-rearing behaviors of parents with children aged 0-6 years. The scale is in Likert format, with five options that vary according to the frequency of each behavior. These options are: Always, Usually, Sometimes, Rarely, and Never. This allows parents to indicate how often they exhibit the mentioned behavior. One of these options is marked for each item. In scoring the items, Always receives 5 points, while Never receives 1 point. Scores obtained from each dimension are calculated separately to yield a score for each dimension. A high score indicates an adoption of the behavior represented by that dimension (Karabulut Demir and Şendil, 2008). For collecting qualitative data, observation forms containing verbal and written feedback, along with video recordings, were used.

Data Collection

During the interim evaluations and assessment activities conducted in the workshops, verbal and written feedback, the leader's records, the results of the parents' readiness workshops regarding attitudes, and the results of the comparative workshop conducted at the end of the process were used

as data. All workshops were recorded to observe participants' progress and to be used in the final evaluation. Verbal feedback from the evaluations was transcribed from the video recordings.

Analyzing the Data

The qualitative data of the study, including written and verbal feedback obtained from participants during interim evaluations/assessments and observation forms, as well as data collected at the end of the study, were analyzed using content analysis, one of the qualitative methods. Content analysis is a technique that systematically examines a text or data set to make inferences based on specific categories. This technique is used to understand, describe, and interpret the content found in various media types such as text, images, or audio. Researchers divide the content into main categories to identify specific themes and evaluate the frequency or relationships within these categories to reveal the characteristics of the data set. Content analysis is often adopted by researchers who aim to develop an in-depth understanding, identify trends, or systematically evaluate the existing knowledge on a specific topic (Creswell, 2021).

The data obtained in the study were analyzed using SPSS 23 software. In the analyses, the reliability values of the sub-dimensions of the scale used, the descriptive analysis of these sub-dimensions, and dependent groups t-tests were performed as the findings were normally distributed. "Data with skewness and kurtosis values within the range of ± 1.5 can be considered normally distributed" (Doğan and Başokçu, 2010: pp. 65-66). The skewness and kurtosis values of the data collection tools used in the study were examined and found to be within the ± 1.5 range, indicating that the data were normally distributed. The values obtained from the scales were calculated by averaging all items in each sub-dimension. The significance level in the analyses was set at .05 ($\alpha=0.05$). Table 1 presents the pre-test reliability values for the general scale and its sub-dimensions used in the study.

Table 1

Reliability Values Between Items for the Pre-Test of the Parental Attitude Scale and Its Sub-Dimensions

Sub-Dimension	Number of Items	Cronbach's Alpha
Democratic Attitude	17	,91
Authoritarian Attitude	11	,82
Protective Attitude	9	,77
Permissive Attitude	9	,73

According to Table 1, the reliability value between items for the Democratic Attitude subscale is .91; for the Authoritarian Attitude subscale, it is .82; for the Protective Attitude subscale, it is .77; and for the Permissive Attitude subscale, it is .73. All values are at acceptable levels, and the differences between the subscales appear to be a result of variability in the number of items. Overall, it can be said that the participants provided consistent responses within each subscale and that the scale validly measures the concepts it is intended to assess. For example, a participant with a high authoritarian attitude provided consistent and relatively high values between 1 and 5 on the authoritarian attitude subscale compared to other participants.

Table 2

Reliability Values Between Items for the Post-Test of the Parental Attitude Scale and Its Sub-Dimensions

Sub-Dimension	Number of Items	Cronbach's Alpha
Democratic Attitude	17	,83
Authoritarian Attitude	11	,75
Protective Attitude	9	,66
Permissive Attitude	9	,61

In Table 2, the post-test reliability values of the overall scale and its sub-dimensions used in the study are presented. According to the analysis results, the inter-item reliability value of the Democratic Attitude subscale is .83, the inter-item reliability value of the Authoritarian Attitude subscale is .75, the inter-item reliability value of the Protective Attitude subscale is .66, and the inter-item reliability value of the Permissive Attitude subscale is .61. All values are within acceptable ranges, and the differences between the subscales are thought to result from the variability in the number of items. The differentiation in pre-test reliability values can be attributed to the reduction in variance among the subscales following the Creative Drama intervention.

Based on the reliability analyses, the values for the overall scale and its sub-dimensions were deemed appropriate, and all items and the subscale scores derived from these items were included in subsequent analyses. According to the analysis results, there was no need to exclude any items from the subsequent analyses. Since all items were completed and no outliers were detected, all participants were included in the analyses.

Research and Publication Ethics

Since the data of this study were collected in the 2018-2019 academic year, there is no ethics committee certificate for this research.

Findings

The statistical analysis results of the workshop-based data on excessively permissive, excessively protective, authoritarian, and democratic parental attitudes are presented in the tables below. In the analyses conducted, the pre-test and post-test descriptive analysis data of the overall and sub-dimensions of the parental attitudes scale are shown in Table 3.

Table 3

Descriptive Analysis Results of the Pre-Test and Post-Test Scores for the Overall and Sub-Dimensions of the Parental Attitudes Scale

	N	Minimum	Maximum	Mean	Standard Deviation
Pre-Test – Democratic Attitude	12	2,18	4,29	3,18	,70
Post-Test – Democratic Attitude	12	2,24	4,76	3,96	,64
Pre-Test – Authoritarian Attitude	12	1,55	3,64	2,65	,64
Post-Test – Authoritarian Attitude	12	1,27	2,18	1,72	,31
Pre-Test – Protective Attitude	12	2,56	4,29	3,38	,67
Post-Test – Protective Attitude	12	1,97	4,11	3,13	,61
Pre-Test – Permissive Attitude	12	1,03	3,67	2,75	,72
Post-Test – Permissive Attitude	12	1,33	3,89	2,35	,71

Examining the pre-test descriptive analysis results in Table 3, it is evident that all participants have average scores in each parental attitude, with no extreme values in any attitude. This indicates that they come from a normal population and are open to changes in their existing attitudes. The differences in attitude values observed in the post-test descriptive analysis results, compared to the pre-test averages, suggest a change due to the ‘Creative Drama’ activity.

Table 4 shows the results of the dependent groups t-test between the pre-test and post-test scores for the sub-dimensions of the Parental Attitudes Scale.

Table 4

Dependent Groups t-Test Analysis Results for the Pre-Test and Post-Test Scores of the Sub-Dimensions of the Parental Attitudes Scale

Test Pair	N	Mean	SD	t	p
Pre-Test – Democratic Attitude	12	3,18	,70	-3,444	,005*
Post-Test – Democratic Attitude	12	3,96	,64		
Pre-Test – Authoritarian Attitude	12	2,65	,64	6,890	,001*
Post-Test – Authoritarian Attitude	12	1,72	,31		
Pre-Test – Protective Attitude	12	3,38	,67	1,866	,089
Post-Test – Protective Attitude	12	3,13	,61		
Pre-Test – Permissive Attitude	12	2,75	,72	2,158	,054
Post-Test – Permissive Attitude	12	2,35	,71		

*p<,05

Examining the data in Table 4, a significant increase in democratic attitudes among participants, $t(11) = -3.44$, $p < .005$, and a significant decrease in authoritarian attitudes, $t(11) = 6.89$, $p < .001$, are observed. There is no significant difference between the other sub-dimensions ($.10 < p < .05$).

In terms of effect sizes, results varying between medium to large effect sizes according to Cohen’s standards are observed (for each attitude change respectively, $d = 1.01$, $d = 1.20$, $d = .04$, $d = .57$). According to these results, it is evident that the Creative Drama activity particularly led to an improvement in the democratic attitudes of parents towards their children and a decrease in authoritarian attitudes.

Looking at the qualitative findings obtained from the workshop activities:

Democratic Parenting Attitude

At the end of the study involving concepts related to democracy, it was noteworthy that the participants formed a circle when given the directive to place themselves in a line in a democratic environment. At the end of the enactments related to the democratic parenting attitude, the comment “It was very different from previous attitudes” was made. Compared to all other attitudes, the opinion that children would be happy and self-confident emerged. The attitude-related board created during the evaluation was referred to by the participants as “our roadmap.” It was observed that the participants discussed the difference between democratic attitudes and other attitudes.

Authoritarian Parenting Attitude

Participants generally commented, “We learned how wrong an attitude we believed to be positive and correct is” regarding the authoritarian parenting attitude. In the posters prepared at the end of the workshop, expressions emphasizing the importance of respecting the child’s life and decisions were used. The words “unhappiness” and “pressure” were frequently used concerning the impact on children. Comments were made on the difference between punishment and discipline. One participant remarked, “It hit us like a slap,” and other participants supported it by saying, “We learned our lesson.” In this respect, it can be said that Creative Drama activities can create significant changes, especially in authoritarian parenting attitudes, and can lead to a positive increase in the child’s development.

Overprotective Parenting Attitude

In the fill-in-the-blank exercise conducted at the end of the workshop, participants generally stated that they realized the harm they caused to their children while trying to protect them.

- *“I did self-criticism.”*
- *“I felt how much I restricted my child and realized it was wrong.”*
- *“I promised myself not to make these mistakes.”*
- *“I saw my rights and wrongs.”*
- *“I confronted myself in this workshop.”*
- *“I realized everything. I will give my children that self-confidence.”*

In the exhibition work done with pictures, the expression “I am a child, I want to explore” was used to reflect the emotions of the child in the visual. In the interim evaluation studies, the statement *“It was nice to be protected, but when overly protected, I felt restricted”* was noteworthy.

Overly Permissive (Indulgent) Parenting Attitude

At the end of the studies conducted throughout the workshop on overly permissive parents, participants emphasized that being permissive is necessary but believed there should be a limit to it. They stated that they realized how exhausting it is to make promises, that children need rules, and became aware of the negative impacts of excessive permissiveness on children.

Drama with Children

In the improvisation part with the children, the attitudes of the children towards their mothers were observed, and in the evaluation part, participants stated that they realized their children’s attitudes were just like their own. They mentioned that observing their children as parents was like watching themselves. The communication of the children with their mothers in the parent role was observed.

Participants expressed their intention to apply these experiences to their lives. When the letters written by participants to their children were examined, the following statements were found noteworthy:

- *“Sometimes I get angry, sometimes I raise my voice, sometimes I act impatient. All of this is because I am trying to protect you.”*
- *“Sometimes I thought I was a bad mother, and sometimes I thought I was a perfect mother.”*

• *“Sometimes I think I cannot fully express my feelings to you. There is always a rush, always a hurry in our lives. But still, there are quality times we spend together in our lives. I realized that those are the times when we are the happiest.”*

• *“I will always love and protect you in this life.”*

• *“Your father and I will always be by your side.”*

• *“My dear children, you enabled me to participate in this drama activity as a mother.”*

• *“From now on, beautiful days await us because I realized my mistakes and I apologize to you.”*

• *“I came to this training for you and saw my rights and wrongs.”*

Discussion, Conclusion and Recommendations

Upon evaluating the research data, it was observed that parents participating in the “Creative Drama” activity demonstrated an increase in democratic attitudes and a decrease in authoritarian attitudes toward their children. These changes indicate a rise in democratic attitudes and a reduction in authoritarian attitudes. The “Creative Drama” activity has had a positive impact on parents, encouraging them to adopt a more democratic approach and move away from authoritarian attitudes towards their children. In this context, it is believed that the “Creative Drama” activity has mediated positive changes in parenting practices and supported the healthy development of children.

Additionally, a decrease was observed in protective and permissive attitudes among mothers; however, these changes did not reach a level of significance. The limited number of participants may have made it challenging to achieve statistical significance. It is also considered that participants may have initially exhibited lower levels of protective and permissive attitudes or may have been less willing to change these attitudes. The decrease observed after the training could suggest that mothers were reluctant to abandon these attitudes or resistant to such changes. This situation can be associated with factors such as personal values, beliefs, or cultural influences. In this scope, it can be said that the “Creative Drama” activity is a method capable of creating positive changes in parents’ attitudes towards their children.

The tendency of children to place themselves in a line observed in role-plays about democratic parenting attitudes during the Creative Drama workshops has influenced participants to adopt this attitude. This indicates that democratic attitudes can have a positive impact on children. The differences that emerged from the role-plays strengthened participants’ beliefs that this new approach would have a positive effect on their children’s happiness and self-confidence. It is noteworthy that parents with an authoritarian attitude used expressions like, “We learned how wrong an attitude we thought was right,” after the workshops. Posters emphasizing the need to respect the child’s life and decisions increased awareness of the negative effects of authoritarian attitudes. This shows that Creative Drama activities can lead to significant changes in authoritarian parenting attitudes and positively contribute to children’s development.

An important finding at the end of the workshop was that participants questioned their overly protective attitudes and understood the harm they were causing their children during a fill-in-the-blank exercise. The participants’ expression of entering a process of self-confrontation indicates the potential of Creative Drama activities to enhance individuals’ inner awareness. The process of parents who were overly permissive realizing the boundaries of permissiveness and gaining awareness of the

need for children to have rules is significant. This shows that Creative Drama activities can limit overly permissive attitudes and guide parents toward a healthier parenting approach.

Participants' efforts to apply their experiences to their daily lives demonstrate that Creative Drama activities can lead to positive changes not only within the confines of the workshop but also in everyday life. In this regard, the letters parents wrote to their children reflect that the workshop process strengthened communication among individuals and contributed to the formation of positive family dynamics.

The results of the study, in parallel with Günalp's (2007) findings, show that parents' democratic attitudes have a positive effect on children's self-confidence. Additionally, the conclusion that children's self-confidence decreases as the levels of authoritarian, indifferent, and protective parenting attitudes increase is consistent with similar studies in the literature. Similar to the studies by Palut (2008) and Yavuzer (2018), this study also reveals a significant connection between thinking styles and parenting attitudes. It has been found that parenting attitudes that accept children as they are, grant them freedom of expression, and value them are positively related to children's legislative and critical thinking styles. Furthermore, akin to the study by Derman and Başal (2013), this study also demonstrates that family attitudes have an impact on children's behavioral problems. Among the findings are that fears may emerge in families exhibiting overly protective attitudes, while specific behavioral problems may be observed in strictly disciplined families. In this context, it can be concluded that Creative Drama activities can create positive effects on parenting attitudes and that these effects can positively reflect on children's emotional development. This study reveals the potential of Creative Drama activities to help parents better understand themselves and improve their parenting approaches.

When examining the impact dimensions of the Creative Drama activity, it is evident that more research involving a larger number of participants is necessary. It is expected that significant changes will be observed for each parenting attitude in studies conducted using this method. Additionally, repeating the same method in studies that include fathers is suggested to enhance the reliability of the results.

Author Contributions

Contribution of the first author: Planning of the research, conducting the application process, analyzing the data, and reporting. The contribution rate of the first author is 70%.

Second author: Planning of the research, consulting in the execution, and consulting in data analysis. The contribution rate of the second author is 30%.

Disclosure Statement

The researchers did not conduct the study on behalf of a company with which they have financial interests. There is no conflict of interest involved for the researchers.

Support and Thanks

We would like to express our gratitude to the Contemporary Drama Association, the administration of 23 Nisan Kindergarten, and the participants who voluntarily took part in the workshop activities for their support in conducting the research.

Reference

- Adıgüzel, Ö. (2018). *Eğitimde yaratıcı drama* (1.bs), Ankara: Yapı Kredi Yayınları.
- Akdemir, H. (2020). Yaratıcı drama yönteminin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve mesleki benlik saygı düzeylerine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 113-130. <https://doi.org/10.21612/yader.2020.007>.
- Aksoy, A. N., & Koçtürk, M. (2019). Ebeveyn tutumlarını algılama ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 63-70. <https://doi.org/10.18506/anemon.473873>
- Ay, Y. (2017). The effect of learning types/styles on student achievement. In: Karadağ E. (Ed) *The factors effecting student achievement*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-56083-0_19.
- Balkul, H. İ. (2020). Deneyimsel öğrenme kuramının çeviri teknolojileri eğitimine uyarlanması. H.İ. Balkul (Ed.), *Çeviride teknoloji: süreç ve uygulama içinde* (Sayı: 1, ss. 99-124).
- Baltaş, Z. (2018). *Temel ihtiyaçların kazanılmasında ailenin rolü*. H. Yavuzer (Ed.), Ana- Baba Okulu içinde (ss. 56-57).
- Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs*, 75(1), 43-88.
- Bornstein, M. H. (2012). *Cultural approaches to parenting*. *Parent Science Practice*, 12(2-3), 212-221. <https://doi.org/10.1080/15295192.2012.683359>
- Bostan, S. (1993). *14-16 Yaş ergenlerinin uyum düzeylerinin ve ana-baba tutumlarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Bs.). Ankara: Pegem Yayınları.
- Creswell, J. W. (2021). *A concise introduction to mixed methods research*. SAGE publications.
- Çağdaş, A. ve Seçer, Z. (2006). *Anne-baba eğitimi* (2.bs), Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çiftci, Z., & Gülaçtı, F. (2019). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ve flört kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 1282-1309. <https://doi.org/10.26466/opus.553036>
- Derman, T.M. ve Başal. A.H. (2013). Okulöncesi çocuklarında gözlenen davranış problemleri ile ailelerinin anne-baba tutumları arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2(1), 115-144.

- Doğan, N. Başokçu, T. O. (2010). İstatistik tutum ölçeği için uygulanan faktör analizi ve aşamalı kümeleme analizi sonuçlarının karşılaştırılması, *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 1(2), 65-71.
- Evin-Gencel, İ. (2007). Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı öğrenme stilleri envanteri-III'ü Türkçeye uyarlama çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2),120-139.
- Gencel, İ. E., & Erdoğan, M. (2022). Kolb'un yenilenen öğrenme stili sınıflamasına ilişkin bir inceleme. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(3), 813-833. <https://doi.org/10.33308/26674874.2022363492>
- Gibson, L. (2017). *Olgunlaşmamış ebeveynlerin yetişkin çocukları* (1. Bs.). İstanbul: Sola Yayınları.
- Gökbulut, Ö.Ö. (2006). Anne baba olma farkındalığı gelişiminde yaratıcı dramının yöntem olarak kullanılması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 33-45.
- Günel, A. (2007). *Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Güneş, A. (2018). *Cezasız eğitim-2* (1. bs), İstanbul: Timaş Yayınları.
- Karabulut-Demir, E. ve Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.
- Kızıltan, G. (1984). *Üniversite öğrencilerinin kişisel ve sosyal uyum düzeylerini etkileyen etmenler*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kol, S. (2011). Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21), 1-21.
- Küçükşen, K. (2021). Sosyal hizmet bölümü öğrencilerinde sosyal ilişki unsurlarının algılanan anne-baba tutumu ve akademik başarıya göre değerlendirilmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(38), 5071-5090. <https://doi.org/10.26466/opus.784070>
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M. T., & Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 4(4), 566-589. <https://doi.org/10.5455/cap.20120433>
- Palut, B. (2008). Düşünme stilleri ve anne baba tutumları arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 1-11.
- Poussin, C. (2015). *Bana kendi kendime yetmeyi öğret* (1.bs), İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- Ercan, S. & Aslantaş, L. (2024). The Impact of Creative Drama on Developing Positive Parenting Attitudes in Mothers of Children Aged 0-6 Years, 19(2), 188-202.
- San, C. (2009). Toplumsal değişim ile yaratıcı drama ilişkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4(8), 75-78.
- Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.
- Tanyel, H. H. (2022). *Sosyal bilgiler dersinde finansal okuryazarlık becerisinin kazandırılmasında farklılaştırılmış öğretim etkinliklerinin etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Toker, G. A., & Çapan, A. S. (2018). Anne baba tutumlarından kaynaklanan, ihmal ve duygusal istismara maruz kalmış çocukların en çok kullandığı savunma mekanizmaları üzerine bir literatür taraması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 1794-1816. <https://doi.org/10.26466/opus.480595>.
- Yavuzer, H. (1993). *Ana-baba ve çocuk*. (6. bs.), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2018). *Ana-baba okulu*. (22. bs.), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.